

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 marca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych – I Oddział w Ł. stwierdził, że J. P. (1) jako pracownik u płatnika składek Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowo – Produkcyjne (...) podlega od 3 czerwca 2013 roku do 31 sierpnia 2013 roku obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu. Ustalił także miesięczne podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia – po 1.600 złotych oraz składek na ubezpieczenia zdrowotne – po 1.380,64 złotych za każdy miesiąc.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że pomimo zawarcia przez ubezpieczoną umowy o pracę od dnia 1 czerwca 2013 roku do dnia 31 sierpnia 2013 roku z pracodawcą – K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółki z o.o., zarówno miejsce wykonywania przez nią pracy, zakres obowiązków jak i warunki zatrudnienia obowiązujące ją po upływie tego okresu tj. od dnia 1 września 2013 roku z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Handlowo – Usługowo – Produkcyjnym (...), które korzystało z pracy świadczonej przez J. P. (1) również w okresie od dnia 1 czerwca 2013 roku do dnia 31 sierpnia 2013 roku, było takie samo. Organ rentowy wskazał nadto, że umowa o świadczenie usług zawarta w dniu 12 kwietnia 2013 roku pomiędzy G. N. a (...) spółką z o.o., na podstawie której spółka ta zobowiązała się do świadczenia usług będących przedmiotem działalności firmy (...) oraz do oddelegowania w tym celu osób – wykonawców, zaś G. N. zobowiązała się udostępnić spółce bezpłatnie niezbędny sprzęt oraz umożliwić stały dostęp do pomieszczeń socjalnych zlokalizowanych w miejscu wykonywania usługi, miała na celu jedynie obniżenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej na skutek przyznanego G. N. przez spółkę rabatu w wysokości 40% kosztów, na które składać się miały obowiązkowe składki odprowadzane do ZUS oraz podatek dochodowy od wynagrodzeń.

Powyższe okoliczności – w ocenie organu rentowego – przemawiają za przyjęciem, że rzeczywistym pracodawcą (płatnikiem składek) ubezpieczonej była G. N. a nie K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółki z o.o.

/decyzja w aktach ZUS/

J. P. (1) wniosła w dniu 28 kwietnia 2014 roku odwołanie od powyższej decyzji żądając jej uchylenia. Wskazała, że w spornym okresie od 3 czerwca 2013 roku do 31 sierpnia 2013 roku jej rzeczywistym pracodawcą i płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne była agencja (...) U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółka z o.o., będąca usługodawcą usług wykonywanych dla G. N.. /odwołanie k 2-3/

Nie zgadzając się z powyższą decyzją także G. N. wniosła w dniu 29 kwietnia 2014 roku odwołanie, wnosząc o uchylenie decyzji, wskazując, że w spornym okresie nie była pracodawcą ani płatnikiem składek dla ubezpieczonej. Podniosła, że w spornym okresie na podstawie umowy o pracę zawartej przez ubezpieczoną z K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółką z o.o. tenże podmiot był jej pracodawcą. Podała, że spółka ta skierowała w okresie spornym pracowników w tym ubezpieczoną do wykonywania zadań w należącej do niej firmie. Wskazała też, że pracodawcą ubezpieczonej stała się dopiero od dnia 1 września 2013 roku. Podniosła, że wskazana spółka realizowała wobec ubezpieczonej wszelkie obowiązki w dziedzinie BHP, zarejestrowała ją oraz wypłacała świadczenia ze stosunku pracy, stając się jej pracodawcą. /odwołanie k. 2-5 akt sprawy VIII U 1647/14 połączonej ze sprawą niniejszą/

Odpowiadając na odwołania pismami z dnia 14 maja 2014 roku organ rentowy wniósł o odrzucenie odwołania płatnika, wskazując że wniosła je osoba nieuprawniona do reprezentowania płatnika przed sądami powszechnymi oraz o oddalenie odwołania ubezpieczonej, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. /odpowiedzi na odwołania k 14-17 akt sprawy VIII U 1647/14 połączonej ze sprawą niniejszą, k 7-10/

Zainteresowany Syndyk Masy Upadłości K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółki z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O. pismem z dnia 8 kwietnia 2016 roku wniósł o oddalenie odwołania G. N. i zasądzenie kosztów według norm przepisanych. W uzasadnieniu swego stanowiska wskazał, że rzekome zatrudnienie odwołującej u zainteresowanego było nieważne jako zmierzające do obejścia prawa lub miało charakter pozorny, w związku z czym nie wywołało skutków prawnych, w szczególności nawiązania stosunku pracy pomiędzy zainteresowaną a „zatrudnionymi” pracownikami. /pismo k 90-90 odw./

Ostatecznie na rozprawie w dniu 9 grudnia 2016 roku płatnik G. N. poparła wniesione odwołanie, pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołań oraz o zasądzenie od G. N. kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. /protokół rozprawy k 143/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

G. N. prowadzi Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowo – Produkcyjne pod nazwą (...), zajmujące się produkcją odzieży. /niesporne/

W dniu 2 maja 2013 roku K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółka z o.o. z siedzibą w O. udzieliła jej pełnomocnictwa do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy w rozumieniu art.23¹ Kodeksu pracy, a w szczególności do zawierania i rozwiązywania umów o pracę oraz umów cywilnoprawnych, ustalania uprawnień i świadczeń pracowniczych ze stosunku pracy oraz prowadzenia akt osobowych i dokumentacji w sprawach ze stosunku pracy. /pełnomocnictwo – w aktach ZUS/

W dniu 3 czerwca 2013 roku pomiędzy K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółką z o.o. z siedzibą w O. reprezentowaną przez M. S. (specjalistę ds. kadr i płac) a J. P. (1) została zawarta umowa o pracę na okres próbny od dnia 3 czerwca 2013 roku do dnia 31 sierpnia 2013 roku, na mocy której J. P. (1) została zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku szwaczki, za wynagrodzeniem 1600 złotych brutto miesięcznie. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano: Ł., Al. (...). /umowa o pracę z 3.06.2013 r. – w aktach osobowych J. P. – koperta k. 50/

Z tego tytułu J. P. (1) została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. /niesporne/

Na badania wstępne i na szkolenie BHP skierowana została przez K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółkę z o.o. z siedzibą w O.. /skierowanie, zaświadczenie lekarskie, karta szkolenia wstępnego – w aktach osobowych J. P. – koperta k. 50/

Spółka ta złożyła także za J. P. (1) imienne raporty miesięczne o należnych składkach z wykazaniem składek na ubezpieczenia społeczne za miesiące od czerwca do sierpnia 2013 roku od podstawy wymiaru 1.600,00 złotych oraz z wykazaniem składek na ubezpieczenie zdrowotne za te same miesiące od podstawy wymiaru 1380,64 zł. /niesporne/

Ubezpieczona wykonywała pracę w przedsiębiorstwie (...) należącym do G. N., na jej maszynach. /niesporne/

Listę obecności przygotowywała G. N.. Ubezpieczona podpisywała ją na terenie jej zakładu. /listy obecności – w aktach ZUS/

Po zakończonym miesiącu G. N. przekazywała te listy do K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółki z o.o., gdzie rozliczano czas pracy i naliczano wynagrodzenia. /niesporne/

W dniu 31 sierpnia 2013 roku K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółka z o.o. z siedzibą w O. poinformowała na piśmie ubezpieczoną, że z dniem 1 września 2013 roku stanie się ona – na mocy porozumienia przedsiębiorców - pracownikiem G. N., z zachowaniem dotychczasowych warunków zatrudnienia. Jako przyczyny przejścia wskazano: porozumienie zakładów. /pismo - w aktach osobowych J. P. – koperta k. 50/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych dowodów z dokumentów.

Rozpoznając sprawę Sąd pominął zeznania świadka R. P. i U. K. odnoszące się jedynie do opisu czynności wykonywanych po dniu 30 kwietnia 2013 roku przez dotychczasowych pracowników G. N., nie różniących się w żaden sposób od czynności wykonywanych do tej daty. Nie dotyczą zaś sposobu wykonywania pracy przez J. P. (1).

Pominał także zeznania świadków B. W. i M. W.. Świadkowie ci nie wykazali się żadną szczegółową wiedzą w zakresie zgłoszonych okoliczności – zasad zatrudnienia przez agencję zatrudnienia pracowników w 2013 roku, nadzoru nad ich pracą u przedsiębiorców.

W zakresie wypłaty wynagrodzenia na rzecz pracowników – zeznania wskazanych świadków są nadto sprzeczne z dokumentacją – listami płac, z których wprost wynika, że wynagrodzenia na rzecz pracowników wykonujących pracę w zakładzie (...) nie były wypłacane przez K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółkę z o.o. w drodze przelewów, a gotówką przez G. N..

Sąd pominał także złożone przez G. N. wydruki internetowe, wskazane nagrania z debaty parlamentarnej, programy telewizyjne na okoliczność bezprawności działania organów Rzeczypospolitej Polskiej oraz zaniedbań organu rentowego w zakresie afery outsourcingowej. Okoliczności te, w ocenie Sądu rozpoznającego przedmiotową sprawę, pozostają bowiem bez znaczenia dla ustalenia istotnej dla sprawy okoliczności - kto był płatnikiem dla ubezpieczonej.

Także raporty Najwyższej Izby Kontroli, pisma Ministerstwa Finansów, Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie wskazywanej przez G. N. tezy, że umowa o świadczenie usług oraz umowa – porozumienie o przekazaniu pracowników G. N. do (...) spółki z o.o. były w pełni skuteczne, nie stanowią przedmiotu rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania są zasadne.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 1 i art.12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zmianami) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

O tym zaś czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

Definicja ustawowa stosunku pracy zawarta jest w art. 22 k.p. i zakłada wykonywanie pracy osobiście, odpłatnie, w ramach podporządkowania pracowniczego, w sposób powtarzalny i bez ponoszenia przez pracownika ryzyka prowadzenia podmiotu zatrudniającego. (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 6 lutego 2013 roku, sygn. akt III AUa 804/12, LEX 1312046)

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą więc osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...))

W orzecnictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu jest uwarunkowane nie tyle samym faktem zawarcia umowy o pracę i opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Sam bowiem fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art. 22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna. Jeżeli bowiem strony umowy o pracę przy składaniu oświadczeń woli mają świadomość tego, że osoba określona w umowie o pracę jako pracownik pracy świadczyć nie będzie, a osoba wskazana jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, i do podjęcia i wykonywania pracy nie doszło a jedynym celem umowy było umożliwienie skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia

społecznego, to umowę taką uważa się za zawartą dla pozorów - art. 83 § 1 k.c. Umowa taka nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2008 r. sygn. II UK 148/07, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 r. sygn. II UK 321/04, opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2006, Nr 11-12, poz. 190, str. 503; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2001 r. sygn. II UKN 244/00, opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2002, Nr 20, poz. 496; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r. sygn. II UK 204/09, LEX nr 590241).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, iż od dnia 3 czerwca 2013 roku J. P. (1) była pracownikiem G. N., kwestionując ważność umowy zawartej między ubezpieczoną a K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółką z o.o. z siedzibą w O..

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują łącznie następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności.

Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu czynnością i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

Stosownie do treści art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednio przepisy ustawy.

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 roku, sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd rozpoznający przedmiotową sprawę podziela również pogląd Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym stwierdza się, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji, gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakies czynności jedynie po to aby stworzyć dowody jej świadczenia.

Przekładając powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, iż spór sprowadza się do ustalenia, czy J. P. (1) faktycznie świadczyła pracę na rzecz i pod nadzorem K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółki z o.o ewentualnie czy umowa ta nie była pozorna, czy czynność ta nie zmierzała do obejścia prawa i nie była sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Zgodnie z treścią art.4 pkt 2a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity - Dz.U. z 2016 roku, poz.963) płatnikiem składek dla pracowników jest pracodawca. Ten sam podmiot realizuje obowiązek odprowadzania składek na ubezpieczenie zdrowotne (art.85 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych – tekst jednolity Dz.U. z 2016 roku, poz.1793) oraz Fundusz Pracy (art.104 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy– tekst jednolity Dz.U. z 2016 roku, poz.645) i w końcu składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (art.9 ustawy z dnia 13 lipca 2006 roku o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy – tekst jednolity Dz.U. z 2016 roku, poz.1256).

Zgodnie zaś z treścią art.353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Ustalenia Sądu dokonane w przedmiotowej sprawie wykazały, że wolą J. P. (1) było zatrudnienie w K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółce z o.o. z siedzibą w O..

Mimo, że praca ubezpieczonej była nadzorowana przez G. N. i przez nią oceniana co do jakości i ilości pracy, mimo, że G. N. dokonywała wypłaty należnego ubezpieczonej wynagrodzenia, nie można uznać, że faktycznie była ona pracodawcą ubezpieczonej.

Jak wynika bowiem z ustaleń Sądu J. P. (1) zawarła umowę z K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółką z o.o. z siedzibą w O., przez który to podmiot była skierowana na badania wstępne, na szkolenie BHP.

Materiał dowodowy wykazał także, że G. N. działała w tym wypadku jako pełnomocnik K.U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółki z o.o. z siedzibą w O..

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy w żaden sposób nie udowodnił, iż zakwestionowana przez niego umowa o pracę miała charakter pozorny czy była sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Nie zgłosił w toku niniejszego procesu żadnych wniosków dowodowych na podparcie tej tezy.

W szczególności wskazać należy, że żaden z dowodów przeprowadzonych w niniejszej sprawie nie wykazał pozorności ani nie podważył ważności zawartej umowy. Zeznania świadków R. P. czy U. K. dotyczyły bowiem zatrudnienia po dniu 30 kwietnia 2013 roku byłych pracowników G. N. w porównaniu ze sposobem wcześniej wykonywanej – do tej daty pracy przez te osoby. Wnioskodawczyni zaś – wobec zawarcia umowy w dniu 3 czerwca 2013 roku – nie zalicza się do ich grona, a zatem wskazane zeznania jej nie dotyczą.

W ocenie Sądu rozpoznającego przedmiotową sprawę dokumenty poprzedzające próbę dokonania transferu pracowników G. N. do .U.K. – E.F.I. (...) + H. + B. + (...) spółki z o.o. z siedzibą w O. nie dotyczą ubezpieczonej – zatrudnionej po dniu 30 kwietnia 2013 roku.

Innych wniosków dowodowych, w szczególności pozwalających na uznanie pozorności spornej umowy organ rentowy nie zgłosił. Sąd ocenił zatem zasadność decyzji w oparciu o materiał dowodowy, który okazał się wystarczający do wydania orzeczenia.

Z tych wszystkich względów Sąd na podstawie art.477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, orzekając jak w sentencji wyroku.